

Reactie op het Voorontwerp Wet aanpassing geschillenregeling en verduidelijking ontvankelijkheidseisen enquêteprocedure van 22 augustus 2019

22 november 2019

1. INLEIDING

- 1.1 Evers Soerjatin heeft met belangstelling kennis genomen van het Voorontwerp van de Wet aanpassing geschillenregeling en verduidelijking ontvankelijkheidseisen enquêteprocedure, zoals gepubliceerd op 22 augustus 2019 (het "**Voorontwerp**") en de bijbehorende Memorie van Toelichting ("**MvT**").
- 1.2 Dit commentaar bevat de reactie van Evers Soerjatin op dit Voorontwerp. Deze reactie mag worden gepubliceerd.

2. AANPASSING GESCHILLENREGELING

2.1 Onderdeel A, B en C van het Voorontwerp

- 2.1.1 De onder deze onderdelen voorgestelde wijzigingen leveren een verruiming op van de mogelijkheden om de geschillenregeling toe te passen. Dat is in zijn algemeenheid toe te juichen. Wij signaleren dat de praktijk met name behoefte heeft aan een eenvoudiger te bereiken uittreding voor "beknelde" aandeelhouders. Wij onderschrijven de opvatting van de wetgever dat de "hogere lat" die in de jurisprudentie voor uittreding bestaat c.q. is ontstaan, onwenselijk is.
- 2.1.2 Aanvullend zou het wenselijk zijn indien de wetgever in het kader van de thans voorgenomen aanpassing ook aandacht besteedt aan de navolgende onderwerpen, nu deze in praktijk rechtsonzekerheid opleveren of verduidelijking behoeven.

Peildatum (in hoger beroep)

- 2.1.3 De huidige geschillenregeling noch het Voorontwerp bevat een (voorgestelde) regeling omtrent de zogenaamde "peildatum", de datum waartegen de waardering van aandelen dient plaats te vinden c.q. de datum waartegen de rechter de prijs van de over te nemen aandelen bepaalt.¹

---

¹ Behoudens artikel 2:339 leden 2 en 3 BW, op grond waarvan bij de waardering door deskundigen of prijsbepaling door de rechter rekening kan worden gehouden met een tussen partijen overeengekomen of statutair vastgelegde "peildatum".

- 2.1.4 Op grond van het merendeel van de in de (lagere) rechtspraak gedane uitspraken dient de prijs voor de over te dragen aandelen te worden bepaald naar het moment waarop de aandelen zullen worden overgedragen of een moment dat daarbij zo dicht mogelijk in de buurt ligt.² Blijkens de wetsgeschiedenis van zowel de oorspronkelijke invoering van de geschillenregeling als de Wet vereenvoudiging en flexibilisering BV-recht gaat de wetgever van datzelfde uitgangspunt uit.³ Dat uitgangspunt wordt in zijn algemeenheid ook in de literatuur onderschreven.⁴
- 2.1.5 De Hoge Raad heeft zich nog niet met zoveel woorden uitgelaten over de in de geschillenregeling te hanteren peildatum.⁵ In zijn arrest *Zondag Beheer* overwoog de Hoge Raad "slechts" dat een redelijke toepassing van het in artikel 2:343 BW bepaalde zich er niet tegen verzet dat de rechter bij de vaststelling van de waarde van aandelen, rekening houdt met omstandigheden die van invloed zijn op die waarde. Deze omstandigheden kunnen zich voordoen tussen het tijdstip dat de deskundigen als peildatum voor de beoordeling van die waarde hebben gehanteerd en het tijdstip waarop die overdracht zal plaatsvinden. Een (expliciete) bevestiging dat de rechter gehouden is de prijs voor de aandelen te bepalen naar het moment waarop de aandelen zullen worden overgedragen, of een moment dat daarbij zo dicht mogelijk in de buurt ligt, bevat *Zondag Beheer* niet.
- 2.1.6 Daar komt bij dat de wetsgeschiedenis van de oorspronkelijke geschillenregeling door diverse schrijvers als onduidelijk wordt bestempeld. Dat levert in de praktijk onzekerheid en daarmee discussie op.⁶ Bovendien nemen wij waar dat in de lagere rechtspraak nog wel eens wordt afgeweken van het uitgangspunt dat de waardering en prijsbepaling zoveel mogelijk betrekking moet hebben op de waarde ten tijde van de overdracht.⁷
- 2.1.7 Een ander aspect dat verduidelijking behoeft, is de vraag welke peildatum in hoger beroep moet worden gehanteerd. In de wet ontbreekt een daarop betrekking hebbende bepaling en de wetsgeschiedenis bevat ook geen aanknopingspunten. Indien bijvoorbeeld een vordering op grond van de geschillenregeling in eerste aanleg wordt afgewezen, vindt vanzelfsprekend geen overdracht plaats. Wordt die afwijzing in hoger beroep vernietigd,

---

² Hof Amsterdam (OK) 14 december 2010, *JOR* 2011/77, r.o. 3.7, m.nt. C.D.J. Bulten; Hof Amsterdam (OK) 30 maart 2010, *JOR* 2010/221, r.o. 4.5, m.nt. C.D.J. Bulten; Hof Amsterdam (OK) 20 november 1997, *JOR* 1998/26, r.o. 5.6, m.nt. F.J.P. van den Ingh.

³ *Kamerstukken II* 1984/85, 18905, nr. 3 (MvT), p. 27; *Kamerstukken II* 2006/07, 31058, nr. 3 (MvT), p. 104.

⁴ L. Timmerman, 'Pragmatisch denken over afgeleide schade', *WPNR* 2013/6962, p. 115; B.J. Assink & W.J. Slagter, *Compendium Ondernemingsrecht* (Deel I), Deventer: Kluwer 2013, par. 63; Asser/Maeijer *2-III* 2000/498; Asser/Maeijer, Van Solinge & Nieuwe Weme *2-II** 2009/717.

⁵ HR 11 september 1996, *NJ* 1997/177, m.nt. J.M.M. Maeijer (*Zondag Beheer*).

⁶ C.D.J. Bulten, *De geschillenregeling ten gronde* (Serie Van der Heijden Instituut nr. 108) (diss. Nijmegen), Deventer: Kluwer 2011, par. IV.6.2.a (met name p. 204-206).

⁷ Rb. Noord-Holland 24 mei 2017, *JOR* 2017/313, m.nt. C.D.J. Bulten (*Deus ex Machina*). In deze zaak hanteerde de rechtbank een peildatum die in een (ver) verleden lag, blijkbaar om daarmee een situatie te bereiken die vergelijkbaar is met die van de toepassing van de billijke verhoging ex artikel 2:343 lid 4 BW.

dan rijst de vraag of (i) de prijs van de over te dragen aandelen dient te worden bepaald naar het moment waarop de aandelen zullen worden overgedragen of een moment dat daarbij zo dicht mogelijk in de buurt ligt of (ii) tegen het moment waarop overdracht waarschijnlijk had plaatsgevonden in het hypothetische geval dat de vordering in eerste aanleg was toegewezen.

- 2.1.8 Deze onzekerheden en onduidelijkheden voeden in de praktijk nog altijd discussies en bemoeilijken (soepele) schikkingen in aandeelhoudersconflicten. Wij zijn er daarom voorstander van dat de peildatum wettelijk verankerd wordt, met een voorkeur voor het uitgangspunt dat de waardering en prijsbepaling zoveel mogelijk wordt bepaald naar het moment waarop de aandelen worden overgedragen of een moment dat daarbij zo dicht mogelijk in de buurt ligt.

Toepassing geschillenreling op certificaten van aandelen

- 2.1.9 Certificaathouders kunnen op grond van de huidige wettelijke regeling geen vordering op grond van de geschillenregeling instellen. Blijkens de Memorie van Toelichting bij de oorspronkelijke geschillenregeling was daarvoor redengevend dat van geschillen tussen aandeelhouders en certificaathouders geen sprake kan zijn omdat aan certificaathouders geen stemrecht toekomt.⁸ Daarop is kritiek geuit in de literatuur. Zo is onder andere bepleit de geschillenregeling van toepassing te verklaren op certificaathouders die "bewilligde certificaten" (N.V.) of "certificaten met vergaderrecht" (B.V.) houden.⁹
- 2.1.10 In een recent arrest heeft de Ondernemingskamer – ten aanzien van het daar voorliggende specifieke geval – geoordeeld dat de positie van certificaathouders zozeer vergelijkbaar is met een aandeelhouderspositie dat het bepaalde in artikel 2:343 BW naar analogie dient te worden toegepast.¹⁰ Het aan de Ondernemingskamer voorgelegde geval werd erdoor gekenmerkt, dat (i) beide certificaathouders deel uitmaken van het bestuur van de STAK en (ii) de stemverhouding in het bestuur van de STAK het aantal certificaten dat beide certificaathouders houden weerspiegelt. Volgens de Ondernemingskamer was de zeggenschap van de certificaathouders binnen (de algemene vergadering van) de vennootschap niet anders dan wanneer zij aandeelhouders zouden zijn. Dat was de basis voor de analoge toepassing van artikel 2:343 lid 4 BW door de Ondernemingskamer.
- 2.1.11 Dat arrest laat zien dat de praktijk behoefte heeft aan toepassing van de geschillenregeling op certificaathouders. Dat de Ondernemingskamer in de voornoemde zaak de geschillenregeling heeft toegepast valt toe te juichen, maar dat precedent op zich voorziet

---

⁸ *Kamerstukken II 1984/85*, 18905, nr. 3 (MvT), p. 15.

⁹ C.D.J. Bulten, *De geschillenregeling ten gronde* (Serie Van der Heijden Instituut nr. 108) (diss. Nijmegen), Deventer: Kluwer 2011, par. IV.6.2.a (met name p. 147-150).

¹⁰ Hof Amsterdam (OK) 24 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3555.

nog niet in een behoefte die wij in de praktijk menen waar te nemen. Juist certificaathouders van wie de posities niet gelijk te stellen zijn met die van aandeelhouders (bijvoorbeeld certificaathouders die vertegenwoordiging in het STAK-bestuur ontberen), hebben baat bij bescherming door middel van de geschillenregeling. Dergelijke certificaathouders komen immers sneller in een "beknelde" situatie en hebben zodoende behoefte aan het instellen van een uittredingsvordering.

- 2.1.12 Wat ons betreft zet de wetgever in navolging van de Ondernemingskamer de volgende stap, en voorziet hij (ook om de rechtszekerheid te bevorderen) in een regeling die het mogelijk maakt dat certificaathouders een uittredingsvordering kunnen instellen.

Hoofdelijke veroordeling vennootschap ex artikel 2:343a lid 5 BW versus uitkeringstoets ex artikel 2:98 BW of 2:207 BW: wat gaat voor?

- 2.1.13 Een vordering tot uittreding kan tegelijkertijd tegen zowel medeaandeelhouders als tegen de vennootschap worden ingesteld. De vennootschap kan zich bij wijze van verweer tegen die vordering beroepen op artikel 2:343 lid 1 BW: een vordering tot uittreding, ingesteld tegen de vennootschap kan niet worden toegewezen voor zover artikel 2:98 BW of 2:207 BW aan verkrijging van de aandelen door de vennootschap in de weg staat.
- 2.1.14 Als een dergelijk verweer van de vennootschap niet (geheel) wordt gehonoreerd en de vordering jegens zowel de medeaandeelhouder als de vennootschap (gedeeltelijk) wordt toegewezen, resulteert dit feitelijk in een hoofdelijkheid van de medeaandeelhouder en de vennootschap voor de nakoming van de vordering tot uittreding.
- 2.1.15 Blijft de medeaandeelhouder immers in gebreke met de aanvaarding van de aandelen tegen gelijktijdige betaling van de vastgestelde prijs, dan is de vennootschap ingevolge artikel 2:343a lid 5 BW verplicht om binnen twee weken nadat dit is komen vast te staan die aandelen tegen gelijktijdige betaling te aanvaarden. Feitelijk is de vennootschap dan verplicht tot inkoop van die aandelen. Hetzelfde geldt als de vennootschap naast de medeaandeelhouder wordt veroordeeld om een deel van de aandelen van de uittreder over te nemen.
- 2.1.16 De belangrijke vraag is dan wat vóór gaat, de inkoopbepalingen (artikel 2:98 lid 2 BW en artikel 2:207 lid 2 BW) of de hoofdelijke veroordeling op grond van 2:343a lid 5 BW?
- 2.1.17 Zouden de inkoopbepalingen vóór gaan op de hoofdelijke veroordeling van art. 2:343a lid 5 BW, dan zou de vennootschap (bij een negatief uitvallende vermogenstoets) niet veroordeeld mogen worden om (een deel van) de aandelen van de uittreder over te nemen (in te kopen), ook niet bij wijze van (feitelijke) hoofdelijke veroordeling naast de medeaandeelhouder. Dit lijkt ons in lijn met de strekking van artikel 2:98 lid 2 BW en artikel

2:207 lid 2 BW, die immers zien op de bescherming van (de belangen van) de vennootschap en haar crediteuren.

- 2.1.18 De wet geeft echter geen antwoord op de gestelde vraag, zodat onduidelijk is of de vennootschap ondanks een negatief uitvallende vermogenstoets verplicht is op grond van artikel 2:343 lid 5 BW daadwerkelijk tot inkoop over te gaan. Die onduidelijkheid komt ons onwenselijk voor. Wat ons betreft zou het Voorontwerp daarom ook hierover een bepaling moeten bevatten.
- 2.1.19 Een specifiek aandachtspunt in deze context is de aansprakelijkheid van bestuurders op grond van artikel 2:207 lid 3 BW. Indien de vennootschap op grond van artikel 2:343a lid 5 BW verplicht is (een deel van) de aandelen van de uittreedende aandeelhouder in te kopen, terwijl niet aan de vereisten van artikel 2:207 BW is voldaan, dan loopt de bestuurder van de vennootschap een aansprakelijkheidsrisico. Mocht de wetgever bepalen dat artikel 2:207 lid 2 BW niet aan artikel 2:343a lid 5 BW derogeert, dan is het wat ons betreft aangewezen dat de beschreven situatie leidt tot een uitzondering op de aansprakelijkheid van bestuurders op grond van artikel 2:207 lid 3 BW (en die uitzondering wettelijk wordt verankerd).

3. VOORSTEL STROOMLIJNING GESCHILLENREGELING EN ENQUÊTEPROCEDURE

3.1 Onderdeel D - toegangscriteria

- 3.2 In dit onderdeel worden wijzigingen voorgesteld betreffende de toegangseisen tot de enquêteprocedure voor kapitaalverschaffers van beursgenoteerde vennootschappen. Deze wijzigingen zijn een verbetering ten opzichte van de huidige regeling waarin de toegang tot de enquêteprocedure bij beursvennootschappen met een hoge beurswaarde maar een geringe nominale waarde van de aandelen beperkter is dan strookt met de bedoeling van de aanpassing van het enquêterecht in 2013. Wij zijn een voorstander van deze voorgestelde wijzigingen.

3.3 Onderdeel E – vereenvoudigde geschillenregeling bij de Ondernemingskamer

Algemeen

- 3.3.1 De Ondernemingskamer kan een onderzoek bevelen bij gegronde twijfel aan de juistheid van het beleid en de gang van zaken van de rechtspersoon. Als uit het onderzoeksverslag van wanbeleid is gebleken, kan de Ondernemingskamer daarover op verzoek uitspraak doen en een of meer van de in artikel 2:356 BW genoemde voorzieningen treffen. In het verleden is er onder meer voor gepleit om de uitstotingsvariant van de geschillenregeling onder te brengen in de enquêteprocedure, zodat bij wijze van voorziening ex artikel 2:356

BW ook een definitieve aandelenoverdracht mogelijk wordt.¹¹

3.3.2 In het Voorontwerp wordt voorgesteld om een nieuw artikel 2:356a BW toe te voegen, op grond waarvan de Ondernemingskamer de bevoegdheid krijgt om op verzoek een vereenvoudigde geschillenregeling toe te passen die leidt tot een definitieve aandelenoverdracht. Ook krijgt de Ondernemingskamer, volgens het Voorontwerp, de bevoegdheid om zich te buigen over samenhangende vorderingen tussen dezelfde partijen of tussen een van de partijen en de vennootschap. Het gaat hier om vorderingen die samenhangen met de gedragingen van de uit te stoten aandeelhouder c.q. van de aandeelhouders jegens wie een vordering tot gedwongen overname wordt ingesteld.

3.3.3 Op zichzelf is toe te juichen dat de geschillenregeling wordt ingevoegd in de tweede fase van de enquêteprocedure (de fase die aanvangt na deponering ter griffie van het onderzoeksverslag bij de Ondernemingskamer). Bij de manier waarop dit wordt voorgesteld en de toets voor toepassing van de geschillenregeling plaatsen wij enkele kanttekeningen.

Trigger voor toepassing geschillenregeling in tweede fase enquêteprocedure: onderzoeksverslag of oordeel Ondernemingskamer?

3.3.4 Uit het voorgestelde artikel 2:356a lid 1 BW valt af te leiden dat voor de toepassing van de geschillenregeling voldoende is dat *uit het verslag* van onjuist beleid of wanbeleid is gebleken.¹² Kortom: indiening bij en toewijzing door de Ondernemingskamer van een verzoek tot het vaststellen van wanbeleid op grond van artikel 2:355 BW is niet nodig. Het onderzoeksverslag is dan de enige basis voor het verzoek om toepassing van de geschillenregeling, zonder dat ten overstaan van de Ondernemingskamer een debat heeft plaatsgevonden over de vragen of sprake is van wanbeleid (of onjuist beleid), en wie voor eventueel gebleken wanbeleid (of onjuist beleid) verantwoordelijk is.

3.3.5 Naar onze mening zijn hierbij vraagtekens te plaatsen, mede gelet op de ingrijpende gevolgen van de geschillenregeling. Wij vragen ons af waarom er niet voor is gekozen om de gedwongen uitstoting c.q. de uittreding (en de gedwongen overdracht van stemrecht) als voorziening toe te voegen aan het bestaande instrumentarium van artikel 2:356 BW. Daarmee wordt een directe koppeling gelegd met de beoordeling door de Ondernemingskamer of er sprake is van wanbeleid. Het vereiste van een oordeel van de Ondernemingskamer dat sprake is van wanbeleid, biedt naar onze mening een betere waarborg dan een oordeel van de onderzoeker in het onderzoeksverslag. De ingrijpendheid

---

¹¹ C.D.J. Bulten, 'Herziening van de geschillenregeling: grondige verbouwing of likje verf?', *WPNR* 2005/6605, p. 45-51; E.M. Soerjatin, 'Extreme makeover, the legal edition', in: M. Holtzer, A.F.J.A. Leijten & D.J. Oranje (red.), *Geschriften vanwege de Vereniging Corporate Litigation 2005-2006*, Deventer: Kluwer 2006, p. 203-217.

¹² Zie echter Hof Amsterdam (OK) 11 juni 2019, *JOR* 2019/219, m.nt. P.P. De Vries (*Deus ex Machina*) en Hof Amsterdam (OK) 23 januari 2018, *JOR* 2018/148, m.nt. J. de Bie Leuveling Tjeenk (*Deus ex Machina*): Hoewel de Ondernemingskamer wanbeleid vaststelde wees zij de vordering tot uittreding af.

van de geschillenregeling – dat immers de eigendomsrechten van een aandeelhouder aantast – vereist naar onze mening ook een dergelijke waarborg.

- 3.3.6 Het lijkt er overigens op dat de tekst van de MvT op dit punt afwijkt van de tekst van het Voorontwerp. Volgens de MvT kan de toepassing van geschillenregeling aan de Ondernemingskamer worden voorgelegd "*zodra de Ondernemingskamer in het verslag over het wanbeleid heeft geoordeeld*" [onderstreping door ons].¹³ Daarnaast vermeldt de MvT dat de betreffende aandeelhouder de vordering (tot (samengevat) toepassing van de geschillenregeling) aanhangig kan maken "(...) *na de vaststelling van onjuist beleid of wanbeleid*".¹⁴
- 3.3.7 Onderscheid moet worden gemaakt tussen enerzijds de vaststellingen door de onderzoeker in het verslag (die op zichzelf geen rechtsgevolgen hebben) en de vaststelling door de Ondernemingskamer in een beschikking op een verzoek ex artikel 2:355 BW (die vereist is om (een van) de in artikel 2:356 BW genoemde voorzieningen te kunnen treffen). Daarbij is van belang dat de Ondernemingskamer een verzoek tot het vaststellen van wanbeleid en eventueel tot het treffen van voorzieningen slechts toe- of afwijst. Met andere woorden: of er is sprake van wanbeleid, of er is geen sprake van wanbeleid. Als de Ondernemingskamer vaststelt dat sprake is van *onjuist* beleid (wat (veel) minder ernstig is dan wanbeleid) dan kan dat niet leiden tot het treffen van de in artikel 2:356 BW opgenomen voorzieningen. De MvT zal in zoverre verduidelijkt moet worden.
- 3.3.8 Terzijde noemen wij in dit verband nog de op 9 juli 2019 door de Ondernemingskamer gepubliceerde Leidraad voor onderzoekers in enquêteprocedures, die de Aandachtspunten, aanbevelingen en suggesties voor onderzoekers in enquêteprocedures vervangt. Bepaling 7.5 van de Leidraad bepaalt dat het oordeel over mogelijk wanbeleid, "*nadat hierover een debat tussen partijen heeft kunnen plaatsvinden tijdens de tweede fase van de enquêteprocedure, aan de Ondernemingskamer [is],*" en dat "*van de onderzoeker (...) geen kwalificaties [worden] verwacht in juridische begrippen "wanbeleid" en "strijd met elementaire beginselen van verantwoord ondernemerschap*".¹⁵ Naar wij aannemen vormt ook dit aanleiding voor aanpassing van het Voorontwerp.

---

¹³ MvT, p. 13, onderaan.

¹⁴ MvT, p. 13 onderaan.

¹⁵ P.H.M. Broere, ziet dit als een "*absoluut verbod voor de onderzoeker*", in 'De Leidraad voor onderzoekers in enquêteprocedures', *Ondernemingsrecht* 2019/123, p. 694-695.

Toets voor toepassing geschillenregeling in tweede fase enquêteprocedure: ook onjuist beleid?

- 3.3.9 Uit de MvT leiden wij af dat ook (een oordeel van de onderzoeker over) *onjuist beleid* voldoende is voor de toepassing van de geschillenregeling. Dat is een (veel) lichtere toets dan wanbeleid.¹⁶ Voor de in artikel 2:356 BW voorzieningen (die (voor aandeelhouders) minder ingrijpend zijn dan de geschillenregeling) is wanbeleid (vastgesteld door de Ondernemingskamer) vereist, terwijl de veel ingrijpender geschillenregeling slechts (door de onderzoeker vastgesteld) onjuist beleid zou vereisen. Dat komt ons voor als een ongewenst verschil.

Artikel 2:356a BW overbodig?

- 3.3.10 Naar wij uit de MvT afleiden, wordt de vereenvoudigde geschillenregeling voorgesteld om stapeling van procedures bij verschillende gerechten te voorkomen, in de zin dat partijen na afloop van de enquêteprocedure bij de Ondernemingskamer alsnog naar de rechtbank moeten om de band met een aandeelhouder definitief te verbreken.¹⁷ Die doelstelling kan ook bereikt worden door de uitstoting, uittreding en overdracht van stemrecht als voorziening toe te voegen aan artikel 2:356 BW. Dit lijkt ons bovendien praktischer en sneller, omdat het debat over de noodzaak van uitstoting, uittreding of overdracht van stemrecht dan plaatsvindt in het kader van (en gelijktijdig met) de behandeling van het verzoek tot vaststelling van wanbeleid en het treffen van voorzieningen.

Met de geschillenregeling samenhangende vorderingen

- 3.3.11 Artikel 2:356a lid 2 BW in het Voorontwerp brengt mee dat de Ondernemingskamer eveneens bevoegd wordt kennis te nemen van met uitstoting en uittreding samenhangende vorderingen tussen dezelfde partijen of tussen een van de partijen en de vennootschap. In de MvT wordt benadrukt dat hierbij gedacht kan worden aan een vordering tot schadevergoeding.¹⁸ Het lijkt ons nuttig als de volledigheid wordt geëxpliciteerd (bijvoorbeeld in de MvT) dat hiermee ook wordt bedoeld de vordering tot billijke verhoging als bedoeld in artikel 2:343 lid 4 BW. Hoewel in de literatuur stevig bekritiseerd,¹⁹ heeft de billijke verhoging in de praktijk waarde. Dat heeft mede te maken met de lichte bewijslast (aannemelijkheid is voldoende).²⁰

---

¹⁶ Volgens de MvT is wanbeleid "zeer ernstig tekortschietend beleid" en is onjuist beleid een "lichtere (dis)kwalificatie dan wanbeleid" (zie p. 14 bovenaan).

¹⁷ MvT, p. 13.

¹⁸ MvT, p. 14, met verwijzing naar *Kamerstukken II 2006/07*, 31058, nr. 3 (MvT), p. 98-99.

¹⁹ Onder meer C.D.J. Bulten, *De geschillenregeling ten gronde* (Serie Van der Heijden Instituut nr. 108) (diss. Nijmegen), Deventer: Kluwer 2011, par. VII.4.3; M.N. van Dam, 'Waardering van wanbeleid', *TOP* 2015/376.

²⁰ Zie ook P.J. Dortmund, *Van der Heijden Handboek voor de naamloze en de besloten vennootschap*, Deventer: Kluwer 2013, par. 359.2.

4. TOT BESLUIT

- 4.1 Wij hopen dat de in dit commentaar opgenomen kanttekeningen en suggesties aan de verdere gedachtevorming over het wetsvoorstel kunnen bijdragen.

Namens Evers Soerjatin N.V.,

Ruben Laméris

Ellen Soerjatin

Jonas Verheul

Evers Soerjatin N.V., Koningslaan 31, 1075 AB Amsterdam, T +31 20 572 78 72, F +31 20 572 78 70
www.everssoerjatin.com